

לספרות אמנות ובקורת

מול "עיר היונה"

אור המציאות. כמות שהיא. כפשוטה ובהיבשה. אין היא מרחפת ממעל לה. כחיות הלוחם של מסר רד; בנכות כן שהיא בשד מבשרה של המציאות. קול המדבר מתוכה. ובהיבשה היא חדרת אל צמקי מהיותיה והם הם סמליה; בנכות כך שהיא מצרפת אל המראות, את התבות ואל התבונות המתוארות את תריות ההרשים ואת התבונה. אין כאן שום יופי שהוא ייפוי. אלא יופי המצוי מיופ ייפ של הדברים עצמם; אין כאן שום מיסתורין הכפוי על ידי הכסוד. אלא המיסתורין הנובע מקדו הפרטים אל הכלל ואל הומונים; אין כאן שום אגדה שאינה המציאות עצמה; אין כאן שום סמל שאינו בא מפיצוי הדמות עד תוכה. כך עולה לעינינו התקופה בסולם. עד לגבהי רגביה. בכוח רגליה שלה.

חזמה שכאן הגשים המסורר שמים כן המידות שנכננו ב. עשרת האחים" - הדין הרחמים. כלפי המציאות - שקל במידת הרחמים כלפי שירתו - במידת הדין. מיווג זה. לא אהבה גדולה אל החומר והתאכזרות קשה כלפי הכלים - הוא ש" מעמד לפנינו יצירת מופת שהחזן החכמה דבר קיים בה במקשה האחת.

ומעבר למצודה הבעורה של. עיר היונה - שוק קיים חיי הפרזות בהנכנס. על הבלהים. שמתחם ועצבם. שאן השוק המולת הקרקס. רעש הפרוד רים והרחובות זהלת הפונדקים. ואחריהם הזמ" סות - ובתוך כל אלה האמיתות הגדולות של הדברים הקטנים. שהן אולי הערכים הנצחיים שלא יאבדו לעולם. כאן כמבלתי יודעים נפתחת לפניך מערת האוצרות הגדולים ואתה שומע בה את צליל מטבעות הזהב בעריכות ובאמתחות. וברקם מכה בעיניך.

לא כאן נכנה את המטבעות שלכולן שני צד" דים. כשם שיש בחלק הראשון מהדוס "מסורתה של. השירה הלאומית" העברית. וגאולת כהנה הונת. יש ביתר התלקים חידוש מסורות אחרות של שירה העם הבלארוס. המכתם המסל. שירי החוק והגויזן. שהיו להם שיאים בתקופת מסרד ובכירת ביאליק. וכאן הם משיגים שיאים חדשים של עמקות חכמה. שהם אולי מן השיאים הגדולים של בכירת העולם. מספר כה רב של שירים וכל נוש" אים שלעתים כל חרוז בהם צופן חכמת חיים של" מה. ועשוי להיות פתגם. אינו סובל את ההכללות ואפ"כ - כלם יחד מהווים פילוסופיה אחת מ" קדחת ומיוחדת. כי ככלם אותה והדגשה על הפאראוונסוליות שבמהות הערכים והעצמים. על כפלהמטבעות שבהם. על היפוך המטבעות ש" הם. על אירציות הגורל שבהם. אותה אירציות ש" מטבעיה גם בשירים עצמם את חוהם השעשועות וחד רצינות הצחוק והעמקות - כאחד.

תיסה זו של הדברים. המשווה הריפות מיד" דת לכל כולה ולכל מהפס. משוה גם אוסי אחד לכל השירים. שציקרו בערעור המקובלות וכדרכו של המשורר. ערעור שאינו נעשה כהתקפת מצח" על השקפות. על אידאות. אלא בדרך של בחינת "ע"י הפרטים של החיים. ילמוסם. הבלהים" כביכול. שהצטרספיציה. הם הם החיים על נוש" איהם הגדולים. הכל נע. הכל משתנה. הכל מתג" לה בפנים שונות רבות. הכל סוכב בנגלגל חוזר כבין חיים ופוות. חוזר ודוח - ואפ"כ - כמו פרודוס בתוך פרודוס - ישנן אמיתות מוחלטות שבלעדיהן אין ערך וטעם לחיים.

הרי זה עולם ומלואו. עיון מיוטי בדקויות ש" דקויות של ערכים. בקליפותיהם ובתוכם וברוח שביניהם. אם יש להבדיל בין. שירי קדש" ו. שירי רי חול" - הרי ערכם. גם כאן וגם כאן. בכל חל" קיו של הספר. שליטה אותה ראייה שמתוך קידוש הפרטים עולה בה השירה אל הסמל הכללי. אבל האמיתות הראויות לקידוש.

הרי זה ספר להתפעם ממנו. ספר לצלול בעומ" קו. ספר ללמד אותו. להפוך בו ולהפוך בו. וכתה בו השירה לשעה גדולה ותקופה של עלילות גד" לזת - לעליית נשכת.

אמרנו לכתוב דברים זהירים. שקולים ומדורים על ספר שירים הזופים. כמצוות הניכוס וכמסעס העורכים. המניחים את ההתרגבות ואת ההתפעלות לכותבי הכתבים ולדורשי התבוכות. או אף לכ" קרים - והעם הנכסד התפרץ מתחת ליד הכאלפת. לכתוב כאותיות נזולות. לו העצם הזאת בלבה. בכלים כאלה או כאלה. כי נפל דבר!

ומדוע לא? - אמרנו לבסוף - מדוע לא לה" עריך. להשיל נעל. להשתחוות אפים? מדוע לכ" לוא את התודה הברכה בכירת ההתאפקות המ" לומדת ולעשותן דבר יומיום שכיה. כשכה בלתי שכחיים הדברים? ככלא אחת לארבע עשרה שנים כופיע ספר קזה. וגם לא אחת לשלושים. וכשהר שפתו היא אולי המאורע הספדתי הגדול ביותר מאז מסקה שירתו של ביאליק? מדוע לא לומר הלל כשהייתה יראיה לי ההלל אולי אינו זכאי לה?

נמלאים דברים בקריאתם: הם כה חדשים וזכר הם כה עתיקים. עתיקים כאסוס. כדברי הימים כפרקים בתולדות עמים וגורלם. הם כה ידועים - וכאילו נגלים אך לראשונה. נגלים כ" כחזה. כבחלום. כבעד לכסך הערשה את המבטויות לנסים את המעשים הקטנים לעלילת גבורה. את החולין לנטבל. דומה. בכוח השירה ובקספיה. נכ" גסה כאן תקופה אל ההיסטוריה אתה שומע את צליל הברזל בהיקד חוליה אל השרשרת. אתה רואה איך היא - מנוגדת ביד החרס לשלכות שאין בה פגם - נחשקת אל שקדכו לה. מדורות ערבי. כך. כמראה שמכאן ושל אמאן. עובר לעיר נבד. כך כליהשים שנשא את העם אל חופ. בהמרט ובחידיה. צי יעש. צי מלחמה; כך אתה רואה את אדירי ואת יתומיה. ילידי האשה. שיוגנם נמוג כאן. אל כוס יענן גדולה חאו. הם אמת פשוטה ואי גדה. כאחת; את המתחרת. את ערשי הכלים והכ" ים. את הלוחמים בגבול שטריה הערים. את הלוח" מים בנדה. את השבטים שהעדות המתלבדים לעם. רואה אותם בהתלבדותם. רואה אותם בבראם מדי" זה. מעשה בראשית. כך הופכת לעיניך שירת. עיר היונה" גספר מלחמת היהודים. לאפוס של הדר הזה.

מלחמת היהודים. זו המלחמה אשר נשים וספי רכבה ופרסיה. ולכן הדיסרצתה. בהסוגה. לכתוב. האחידיאיה שלני. להעביר קרמשה בין אפוס לאפוס. בין מסע מלחמה ותלאות לדומיהם. נרצת. אם גם יש רוח בדברים שהיא כמותה הרות. גבר" רות אחרות. סבלות אחרים. אין להמשילה. אלא אל אלה שלחן היא מתקשרת. שבייחוד גם גדולתן. מאן האפוס של הגדולים כמדבר ועד השירות של ביאליק.

אתה אומר אפוס. ומיד אתה משתאה איך העשג השגב הזה של החזקין. ללא אלים. ללא אל אחד; ובכל זאת - אתה רואה את עמוד האש הר" לך לפני המטנה. ואיך העלתה השירה את הכחד האלהי מתוך העם. מתוך יחידיו. מתוך סבלם וגבורתם!

דומה שהשירה. היא שוקסא כאן את קומתה של התקופה. להיות ניצבת בכל גדולתה. בכל נאונה. גבוהה ועזה. כדי שתצפה מכרום עומדה אל דורות קדכו ואל דורות יבאו.

דומה שהשירה. זו פגם ראשונה לאחר זמן רב. אינה נמוכה מן המעשים הגדולים. אינה שפתה להם ואינה ספחה להם. שהבתרוממה. כביכול הרימה גם אותם. עומדת היא. כתף אל כתף. עם מעשלים. עם לוחמים. עם קמים ונפולים. ותומכת עמקם אח סמיה של תקופתו.

בנכות מהז - אתה שואל. איך קרה הדבר הזה. שהוא בבחינת גס מסע. שהיא ניצלה מן הכ" שלה האורב לפתח. הנטסאים הנדולים. ששירתם תהיה רק של חיזור לדברים שעליהם היא כותבת. או כעשה קיסוס חיצוני בלבד? ששירתם לא תהיה ראויה אפילו לפעוט שבמעשים. אלא פה לבסוררים? איך קרה שהיא כרתה עם התקופה ויכלה לה?

בנכות מהז - אולי בנכות כך שאין היא תי